

משום הגזירה הכללית שגזרו חכמים בימי נחמיה [שבת ככג ב] על כל דבר שאינו כלי שמלאכתו להיתר בשבת, שלא לטלטלו.

ואינה נגררת בשבת על הקרקע כדי שלא תעשה בו חריץ ויהיה חייב משום חורש, אלא נגררת היא על גבי כלים, בגדים, המונחים על הקרקע, וכך אין היא עושה חריץ בקרקע כשגוררים אותה.

רבי יהודה אומר: כל הכלים אין נגררין על הקרקע מפני שהחריץ הנעשה על ידי גרירתם נחשב לחריש, חריץ מן העגלה, שמותר לגוררה על גבי הקרקע מפני שהיא כובשת בדרך גרירתה את הקרקע, והחריץ שהיא עושה בקרקע אינו מזיז עפר ומרפה את הקרקע כדרך חרישה, אלא רק דוחס אותה, ואין זה דרך חרישה.

גמרא:

ומבאר הגמרא את טעמי ההלכות שבמשנתנו:

עגלה של קטן טמאה מדרס — דהא סמוך עלויה הקטן הזב.

ונטלת בשבת — משום דאיכא תורת כלי עלה.

ואינה נגררת אלא על גבי כלים.

ומדייקת הגמרא: על גבי כלים — אין, מותר לגוררה. אבל על גבי קרקע — לא.

מאי טעמא על גבי קרקע אסור לגוררה? — משום דקא עביד חריץ, למרות שאינו מתכוין לכך.

נמצאת הכברה, שמסתננים דרכה גרגרי הפלפל הטחונים, הרי היא טמאה בטומאה דרבנן, לפי שאין לה בית קיבול, אלא שגזרו חכמים שתטמא משום "כלי כברה", היות והכברה דומה לאריג, שהוא טמא מן התורה.

ואילו הכלי העליונה שכותשים בה את הפלפלים, וגם היא עשויה עץ, אלא שציפוי תחתית העץ, שבו כותשים את הפלפלים, עשוי מתכת, והוא העיקר, כי באמצעות ציפוי המתכת כותשים את הפלפלים, לכן הוא נטמא משום טומאת כלי מתכת, שטמאה אפילו אין לה בית קיבול.

מתניתין:

עגלה העשויה למשחק של קטן, שמושיבים אותו בעגלה לשחוק, ומוליכים אותו בה —

הרי היא טמאה ב"טומאת מדרס". והיא טומאה חמורה של כלים המיועדים לשיבת הזב [וכן נדה וזבה] או למשכבו, אם ישב עליהם הזב או שכב עליהם. אבל כלי שאינו מיועד למשכב או למושב, הרי אפילו ישב עליו הזב אין הוא מטמאו.

ומשנתנו מחדשת שעגלת משחק של קטן גם היא נחשבת למקום מושב, ואינה עגלת שחוק בעלמא, ולכן אם ישב עליה הקטן בהיותו זב, או נסמך עליה, הרי הוא מטמא אותה בטומאת מדרס.

והרי היא נטלת בשבת, שדינה הוא ככל הכלים, שאינם מוקצה.

והחידוש הוא, שלא אמרין שאינה כלי לפי שהיא עשויה רק למשחק הקטן, ותאסר